

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2004
IV. volební období

802

Návrh

poslanců Radima Turka, Antonína Sedi, Břetislava Petra, Stanislava Křečka
a dalších

na vydání

**zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád),
ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších
předpisů (korunní svědek)**

Z Á K O N

ze dne2004,

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Čl. I

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zákona č. 57/1965 Sb., zákona č. 58/1969 Sb., zákona č. 149/1969 Sb., zákona č. 48/1973 Sb., zákona č. 29/1978 Sb., zákona č. 43/1980 Sb., zákona č. 159/1989 Sb., zákona č. 178/1990 Sb., zákona č. 303/1990 Sb., zákona č. 558/1991 Sb., zákona České národní rady č. 25/1993 Sb., zákona č. 115/1993 Sb., zákona č. 292/1993 Sb., zákona č. 154/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 214/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 8/1995 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 150/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 166/1998 Sb., zákona č. 191/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 77/2001 Sb., zákona č. 144/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky vyhlášeného pod č. 424/2001 Sb., zákona č. 200/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., a zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., a zákona č. 279/2003 Sb., se mění takto:

Vyznačené navrhované změny

1. „V části třetí hlavě dvacáté se za oddíl druhý vkládá nový oddíl třetí, který včetně nadpisu zní:

Oddíl třetí

Podmíněné přerušení trestního stíhání a spolupracující obviněný

§ 306b

Podmíněné přerušení trestního stíhání

(1) V přípravném řízení může státní zástupce podmíněně přerušit trestní stíhání obviněného, jestliže to považuje za potřebné k objasnění zvláště závažného trestného činu a obviněný

a) oznámí státnímu zástupci skutečnosti, které jsou způsobilé významně přispět k objasnění zvláště závažného trestného činu, spáchaného členy organizované skupiny nebo ve prospěch zločinného spolčení nebo pomohou zabránit pokusu nebo dokonání takového trestného činu, a zaváže se podat úplnou a pravdivou výpověď o těchto skutečnostech,

b) dozná se k činu, pro který je stíhán, přičemž nejsou důvodné pochybnosti o tom, že jeho doznání bylo učiněno svobodně, vážně a určitě, a

c) zaváže se vydat prospěch, který získal spácháním trestného činu uvedeného v doznání podle písmene b) a nahradit škodu nebo jinak odčinit újmu, která byla tímto trestným činem způsobena, nebo s poškozeným o náhradě této škody nebo odčinění této újmy uzavře dohodu, anebo učiní jiná opatření k náhradě takové škody nebo odčinění takové újmy, a

d) prohlásí, že souhlasí s podmíněným přerušением trestního stíhání.

Přitom státní zástupce přihledne k povaze trestného činu uvedeného v doznání obviněného v porovnání s trestným činem, k jehož objasnění se obviněný zavázal, k osobě obviněného a k okolnostem případu, zejména zda a jakým způsobem se obviněný podílel na spáchání trestného činu, k jehož objasnění se zavázal, a jaké následky svým jednáním způsobil.

(2) Trestní stíhání nelze podmíněně přerušit,

a) byl-li trestný čin uvedený v doznání podle odstavce 1 písm. b) závažnější než zvlášť závažný trestný čin, k jehož objasnění se obviněný zavázal,

b) obviněný se podílel na spáchání zvlášť závažného trestného činu, k jehož objasnění se zavázal, jako organizátor nebo návodce,

c) činem, uvedeným v doznání podle odstavce 1 písm. b), byla způsobena smrt nebo těžká újma na zdraví,

d) obviněný se pokud jde o trestný čin uvedený v doznání podle odstavce 1 písm. b) považuje za zvlášť nebezpečného recidivistu (§ 41 odst. 1 trestního zákoníku).

(3) Před rozhodnutím o podmíněném přerušení trestního stíhání státní zástupce obviněného vyslechne zejména k obsahu oznámení podle odstavce 1 písm. a) a k doznání podle odstavce 1 písm. b). Obviněného také vyslechne k tomu, zda si je vědom důsledků tohoto rozhodnutí. Před výslechem státní zástupce obviněného poučí o jeho právech a o podstatě institutu podmíněného přerušení trestního stíhání.

(4) Je-li o trestném činu obviněného, jehož trestní stíhání má být podmíněně přerušeno, vedeno společné řízení s dalším spoluobviněným, vyloučí státní zástupce před rozhodnutím o podmíněném přerušení trestního stíhání trestní stíhání obviněného ze společného řízení (§ 23 odst. 1).

(5) Nebyla-li škoda způsobená trestným činem uvedeným v doznání podle odstavce 1 písm. b) nahrazena nebo újma způsobená trestným činem jinak odčiněna a nebyl-li prospěch získaný tímto trestným činem vydán, státní zástupce v rozhodnutí o podmíněném přerušení trestního stíhání uloží obviněnému povinnost, aby ve lhůtě, kterou zároveň stanoví, poškozenému škodu nahradil nebo újmu jinak odčinil a aby v této lhůtě vydal prospěch získaný trestným činem.

(6) Neplní-li obviněný povinnosti, k nimž se zavázal, nebo jsou-li dodatečně zjištěny skutečnosti, které by podmíněné přerušení trestního stíhání vylučovaly, státní zástupce rozhodne o pokračování v trestním stíhání.

(7) Proti rozhodnutí podle odstavce 1, 5 a 6 může obviněný a poškozený podat stížnost, jež má odkladný účinek.

(8) Obviněný, jehož trestní stíhání bylo podmíněně přerušeno, má při podávání výpovědi, ke které se zavázal, postavení svědka.

§ 306c

Zastavení trestního stíhání

(1) Jestliže obviněný, u něhož bylo podmíněně přerušeno trestní stíhání podle § 306b,

a) učinil v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď, ke které se zavázal, a tato výpověď významným způsobem přispěla k objasnění trestného činu uvedeného v § 306b odst. 1 písm. a),

b) splnil uloženou povinnost vydat získaný prospěch a nahradit škodu nebo jinak odčinit újmu způsobenou trestným činem a

c) v době od doznání podle § 306b odst. 1 písm. b) se nedopustil úmyslného trestného činu,

rozhodne státní zástupce, který trestní stíhání podmíněně přerušil, o zastavení trestního stíhání; jinak rozhodne o pokračování v trestním stíhání.

(2) Rozhodnout o zastavení trestního stíhání lze až po pravomocném ukončení trestního stíhání zvláště závažného trestného činu, k jehož objasnění se obviněný zavázal, nikoli však dříve než uplynula lhůta k dovolání, nebo bylo o takovém podaném opravném prostředku rozhodnuto.

(3) Proti rozhodnutí podle odstavce 1 může obviněný a poškozený podat stížnost, jež má odkladný účinek.

§ 306d

Spolupracující obviněný

(1) Zavázal-li se obviněný, který nesplňuje podmínky pro podmíněné přerušování trestního stíhání, podat výpověď o zvláště závažném trestném činu uvedeném v § 306b odst. 1 písm. a) a dozná-li, že spáchal skutek, pro který je stíhán, může jej státní zástupce v obžalobě označit za spolupracujícího obviněného. Přitom přihlédne k povaze trestného činu uvedeného v doznání obviněného v porovnání s trestným činem, k jehož objasnění se obviněný zavázal, k osobě obviněného a k okolnostem případu, zejména zda a jakým způsobem se obviněný podílel na spáchání trestného činu, k jehož objasnění se zavázal, a jaké následky svým jednáním způsobil. Pro postup při označení spolupracujícího obviněného se § 306b odst. 3 užije přiměřeně.

(2) Jestliže spolupracující obviněný

a) učinil v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď, ke které se zavázal, a tato výpověď významným způsobem přispěla k objasnění zvláště závažného trestného činu uvedeného v § 306b odst. 1 písm. a), a

b) v době od doznání, že spáchal skutek, pro který je stíhán, se nedopustil úmyslného trestného činu,

soud postupuje podle ustanovení upravujících ukládání trestu spolupracujícímu obviněnému.

2. Dosavadní oddíly třetí až šestý se označují jako oddíly čtvrtý až sedmý.“

ČÁST DRUHÁ

Změna trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů

Čl. II

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 120/1962 Sb., zákona č. 53/1963 Sb., zákona č. 56/1965 Sb., zákona č. 81/1966 Sb., zákona č. 148/1969 Sb., zákona č. 45/1973 Sb.,

zákona č. 43/1980 Sb., zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 10/1989 Sb., zákona č. 159/1989 Sb., zákona č. 47/1990 Sb., zákona č. 84/1990 Sb., zákona č. 175/1990 Sb., zákona č. 457/1990 Sb., zákona č. 545/1990 Sb., zákona č. 490/1991 Sb., zákona č. 557/1991 Sb., nálezu Ústavního soudu České a Slovenské Federativní Republiky ze dne 4. září 1992 uveřejněného v částce 93/1992 Sb., zákona č. 290/1993 Sb., zákona č. 38/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky č. 91/1994 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 19/1997 Sb., nálezu Ústavního soudu České republiky č. 103/1997 Sb., zákona č. 53/1997 Sb., zákona č. 92/1998 Sb., zákona č. 112/1998 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 167/1998 Sb., zákona č. 96/1999 Sb., zákona č. 191/1999 Sb., zákona č. 210/1999 Sb., zákona č. 223/1999 Sb., zákona č. 238/1999 Sb., zákona č. 305/1999 Sb., zákona č. 327/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 101/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb., zákona č. 405/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 134/2001 Sb., zákona č. 139/2001, zákona č. 144/2001 Sb., zákona č. 256/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., zákona č. 3/2002 Sb., zákona č. 134/2002 Sb., zákona č. 285/2002 Sb. a zákona č. 482/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 362/2003 Sb. a zákona č. 276/2003Sb., se mění takto:

1. V § 40 odst. 3 se v první větě za slovo „objasnění“ vkládají následující slova:

„zvláště závažného trestného činu spáchaného organizovanou skupinou nebo napomohl zabránit takovému trestnému činu, který jiný v rámci organizované skupiny připravoval nebo se o něj pokusil, anebo jestliže odsuzuje pachatele, který významně přispěl k objasnění“

2. Do § 40 se vkládá nový odst. 4, který zní:

„(4) Soud může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby také spolupracujícím obviněnému, který splnil podmínky podle zvláštního zákona.“

3. V § 40 se dosavadní „odst. 4“ označuje jako „odst. 5“ a číslovka „3“ se nahrazuje číslovkou „4“.

ČÁST TŘETÍ

Účinnost

Čl. III

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Důvodová zpráva Obecná část

Platný právní stav a nezbytnost navrhované právní úpravy

Současné ustanovení § 33 písm. k) a § 40 odst. 3 trestního zákona umožňuje soudu regulovat výměru trestu ve prospěch obžalovaného, pokud přispěl k objasňování trestné činnosti spáchané ve prospěch zločinného spolčení. Osoba, která se podílela na trestné činnosti zločinného spolčení, avšak která během trestního řízení napomáhala objasňování této trestné činnosti, nemůže být automaticky zbavena trestní odpovědnosti, nicméně soud jí může přiznat polehčující okolnost dle § 33 písm. k) v závislosti na míře její aktivity při objasňování trestné činnosti. V případě, že spolupráce pachatele dosáhne aktivity předpokládané v § 40 odst. 3 trestního zákona, může soud postupovat při ukládání trestu dle tohoto ustanovení a uložit takové osobě trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby.

Trestní zákon tedy obsahuje v současné době některé prvky motivující ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, tyto však nejsou dostatečné, neboť stíhané osoby nemají jistotu, zda jejich ochotu ke spolupráci soud vezme v potaz při rozhodování o trestu. Stávající rozhodovací praxe však příliš neakcentuje to, zda a do jaké míry daná osoba spolupracovala s orgány činnými v trestním řízení.

V českém právním řádu tedy chybí institut, který by dostatečně motivoval členy zločineckých spolčení či organizovaných skupin k tomu, aby od těchto skupin odstoupili, začali spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení a poskytli jim výpověď o činnosti a členech těchto skupin. Využívání takových osob (dále jen „korunních svědků“¹) v řízeních proti pachatelům organizované trestné činnosti se však jeví jako užitečný nástroj k proniknutí do struktury zločinecké organizace, jejímu rozbití a odhalení její trestné činnosti.

Problémem stávající úpravy je dále skutečnost, že ustanovení § 40 odst. 3 lze využít jen v případech trestné činnosti spojené se zločinným spolčením. Tento institut ale obsahuje příliš mnoho znaků, které je nutné dokázat v rámci trestního řízení, a to se daří jen zřídka (od roku 1995 do poloviny roku 2000 byla za tento trestný čin odsouzena pouze jedna osoba²). Ve většině případů jsou takoví pachatelé potrestáni za konkrétní trestný čin, který spáchali, mnohdy podle kvalifikované skutkové podstaty („jako člen organizované skupiny“). Není tedy jasné, proč ustanovení § 40 odst. 3 nepokrývá také pachatele, jež významně přispěli k objasnění trestné činnosti spáchané organizovanou skupinou.

Dalším instrumentem našeho právního řádu v boji proti organizovanému zločinu je zákon o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, který vstoupil v platnost 1. července 2001. Tento zákon řeší komplexní ochranu svědků v nejzávažnějších případech trestné činnosti, především organizované kriminality, a to po vzoru Itálie, Německa, dalších zemí EU, Polska a Slovenska. Pro tyto ohrožené svědky byl vytvořen zvláštní program ochrany, v jehož rámci jim je poskytována osobní ochrana, ochrana obydlí, přestěhování v rámci ČR nebo do zahraničí, pomoc při hledání zaměstnání, sociální pomoc a v nejzávažnějších případech také zastírání totožnosti. Tento zákon tak představuje jednu ze základních podmínek úspěšného boje proti organizovanému zločinu. Nicméně, jak ukazují dosavadní zkušenosti, představuje pouze první krok v této oblasti, který bez navazujících kroků nebude zcela účinný.

¹ V různých zemích jsou tyto osoby nazývány různě. Zatímco v Itálii jsou nazývány „spolupracovníci justice“ nebo také „pentiti“, v Polsku se vžilo označení „korunní svědek“. Toto označení bude užíváno v následujícím textu. Jde ale o označení pracovní, navrhovaná právní úprava je nepoužívá.

² Aktualizovaná koncepce boje proti organizovanému zločinu; <http://www.mvcr.cz/>

Zakotvení institutu „korunního svědka“ do našeho právního řádu spolu s využíváním již existujících institutů (jako je např. program na ochranu svědků) by mohlo přinést výrazné zlepšení v boji s organizovaným zločinem v České republice.

Mezinárodní smlouvy a právo ES/EU

Rozvoj organizovaného zločinu si postupně vyžádal vytvoření institutu tzv. korunního svědka v právních rádech řady zemích, například v Německu, Itálii, Maďarsku a v roce 1997 byl přijat zákon o korunním svědkovi také v Polsku.

Problematikou motivace členů zločineckých skupin ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení se zabývá také *Rezoluce Rady EU č.497Y0111(01) z 20. prosince 1996 o jednotlivcích, kteří spolupracují při soudním řízení v boji proti mezinárodně organizovanému zločinu*. Tato rezoluce vyzývá členské státy, aby přijali vhodná opatření, kterými by povzbuzovali jednotlivce, jež byli nebo jsou členy zločineckých společenství nebo jiných zločinných organizací jakéhokoliv druhu, nebo jež se podíleli na trestných činech takovýchto společenství či organizací, aby spolupracovali při soudním řízení.

Jednotlivcům, kteří odpadnou od zločinecké organizace a učiní vše, co mohou k tomu, aby předešli dalšímu provádění zločinné činnosti nebo poskytnou policii a soudním orgánům při shromažďování důkazů rozhodujících pro rekonstrukci faktů a identifikaci pachatelů trestné činnosti nebo vedoucí k jejich zatčení, pomoc, by dle rezoluce měly být poskytnuty výhody při ukládání výše trestu a způsobu jeho výkonu, jakož i vhodná ochranná opatření. Ochranná opatření by měla být poskytnuta v případě potřeby také jejich rodinným příslušníkům a osobám blízkým.

Rovněž *Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu* přijatá v Palermu v prosinci 2000 vyzývá státy, aby podporovaly osoby, které se podílely na spáchání závažné trestné činnosti a jsou o tom ochotny poskytnout významné informace. Podle článku 18 této Úmluvy mají státy ve vhodných případech zvážit zakotvení možnosti snížení trestu obžalovaného, který poskytne podstatnou spolupráci při vyšetřování nebo stíhání trestného činu upraveného touto Úmluvou. V souladu se zásadami svého vnitrostátního práva mají státy zvážit udělení imunity osobám, které poskytnou podstatnou spolupráci při vyšetřování nebo trestním stíhání takovýchto trestných činů.

Předložený návrh zákona je v souladu s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy.

Hlavní principy navrhované právní úpravy

Předkládá se návrh právní úpravy institutu „korunního svědka“ a navrhuje se jeho zařazení do trestního řádu s tím, že je nezbytná také dílčí novelizace trestního zákona. Tato právní úprava je vedena záměrem zefektivnit objasňování zvláště závažných trestných činů. Osoby podílející se na činnosti zločineckých skupin nebo organizovaných společenství budou lépe motivovány ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, což ve svém důsledku usnadní vyšetřování tohoto druhu trestné činnosti, při kterém se dnes tyto orgány často potýkají s nedostatkem důkazů. Navrhovaná úprava jasně formuluje, za jakých podmínek lze institut „korunního svědka“ využít a obsahuje i zákonné překážky jeho zneužití.

Zakotvením institutu korunního svědka sice dojde k určitému prolomení zásad legality a oficiality trestního řízení ve prospěch zásady oportunité, předkládaný návrh však vychází z myšlenky, že zájem státu na rozbití zločinných struktur, do nichž je v důsledku jejich organizace a závazku mlčenlivosti obtížné proniknout, převyšuje zájem státu na postihu

jednotlivce, který se přímo nebo nepřímo na trestné činnosti podílel, a který umožnil odhalení a usvědčení spolupachatelů, často i organizátorů a řídicích osob organizovaných skupin nebo jiných zločineckých organizací.

Dále se navrhuje novelizace § 40 odst. 3 trestního zákona tak, aby byla možná nad dosavadní rámec § 40 moderace trestu i u pachatelů, kteří přispějí mimořádným způsobem k objasnění zvláště závažného trestného činu³ spáchaného členy organizované skupiny nebo umožní zabránit dalšímu páchání takového trestného činu. Trest bude moci být moderován stejným způsobem jako u osob, které přispějí k objasnění trestné činnosti spáchané ve prospěch zločinného spolčení.

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a nebude mít dopad na státní rozpočet ani na rozpočty krajů a obcí.

Zvláštní část

Čl. I, bod 1.

Podmíněné přerušení trestního stíhání (§ 306b) u takových osob, kterým by měla být za jejich informace a důkazy poskytnuta imunita před obžalobou, je založeno na konstrukci, která zajišťuje, aby dobrodíní beztrestnosti bylo poskytnuto až poté, co splní všechny zákonem stanovené podmínky. Takovým rozhodnutím má být obviněný motivován k tomu, aby skutečně sdělil veškeré informace a podstatné skutečnosti, včetně potřebných důkazů, které se zavázal poskytnout a navíc splnil i další povinnosti stanovené v rozhodnutí, zejména vydat prospěch získaný trestným činem a nahradit způsobenou škodu.

K rozhodování o podmíněném přerušení trestního stíhání je podle návrhu oprávněn státní zástupce, a to vzhledem k tomu, že takové rozhodnutí přichází zásadně v úvahu v přípravném řízení. Ve stadiu řízení před soudem není již z povahy věci poskytnutí imunity před obžalobou možné a uplatní se zde jiné postupy, zejména ustanovení § 40 odst. 3, 4 trestního zákona. Poskytnutí imunity před obžalobou je vázáno na nejzávažnější kategorii trestných činů, tedy zvláště závažné trestné činy (§ 41 odst. 2 trestního zákona) za podmínky, že takový čin byl spáchán organizovanou skupinou nebo ve prospěch zločinného spolčení. Obviněný se musí doznat ke spáchání skutku, vůči němuž mu má být poskytnuta beztrestnost a musí se zavázat vydat prospěch z takového trestného činu a nahradit škodu, která byla tímto trestným činem způsobena. Po přerušení trestního stíhání obviněný již vystupuje v postavení svědka.

Vzhledem k tomu, že tato úprava prolamuje některé důležité principy trestního řízení a stát zde do jisté míry rezignuje na svou povinnost stíhat všechny spáchané trestné činy, obsahuje návrh i důvody, kdy není možné trestní stíhání podmíněně přerušit vztahující se k poměru závažnosti trestného činu, vůči němuž se poskytuje imunita, a trestnému činu, který se objasňuje, k následku trestného činu (smrt či těžká újma na zdraví), přičemž obviněný nesmí být zvláště nebezpečný recidivista k imunizovanému trestnému činu nebo organizátor či návodce objasňovaného trestného činu. Návrh obsahuje i pojistku pro případ, že obviněný neplní své povinnosti, ke kterým se zavázal, nebo že zatajil některé podstatné skutečnosti, které by jinak vylučovaly podmíněné přerušení trestního stíhání, a tyto dodatečně vyšly najevo.

³ § 41 odst.2 trestního zákona

Aby mohlo dojít k praktické aplikaci tohoto ustanovení, stanoví navrhovaná právní úprava jako základní podmínku, že se obviněný zaváže sdělit skutečnosti způsobilé významně přispět k objasnění trestného činu definovaného výše. Podstata navrhované právní úpravy je tedy založena na předpokládané hodnotě výpovědi takové osoby pro výsledek trestního řízení a dále pak na podmínce, že takovou výpověď později skutečně podala.

Definitivní **zastavení trestního stíhání (§ 306c)** je vázáno na splnění všech závazků obviněného a také na to, že se v době od doznání nedopustil úmyslného trestného činu. Jinak státní zástupce rozhodne o pokračování v jeho trestním stíhání. Zákon stanoví, že takové rozhodnutí nelze učinit dříve než uplynula lhůta k dovolání, nebo bylo o takovém podaném opravném prostředku rozhodnuto, čímž je zajištěno vyčerpání i takového mimořádného opravného prostředku a definitivnost odsuzujícího rozhodnutí ohledně hlavních pachatelů takového trestného činu, k jehož objasnění se obviněný zavázal.

Návrh dále zavádí institut tzv. **spolupracujícího obviněného (§ 306d)**, který bude užíván u osob, které nesplní poměrně přísné podmínky pro podmíněné přerušování trestního stíhání, ale současně by měla být při ukládání trestu zhodnocena jejich spolupráce při odhalení a objasnění zvláště závažného trestného činu. Půjde o procesní postavení obviněného, které bude zakládat státní zástupce v obžalobě a které bude mít svůj hmotněprávní protějšek v podobě ustanovení o ukládání trestu odnětí svobody spolupracujícímu obviněnému. Splní-li spolupracující obviněný zákonem stanovené podmínky, soud pak bude moci přihlídnout k této skutečnosti při ukládání trestu. I tento institut by tedy měl zvýšit motivaci takových obviněných ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení.

Čl. II, bod 1.:

Jak je uvedeno výše, institut zločinného spolčení obsahuje příliš mnoho znaků, které je nutné v rámci trestního řízení dokázat. To se ovšem ve většině případů nedaří a pachatelé jsou nakonec z důvodu důkazní nouze potrestáni pouze za konkrétní trestný čin, který spáchali, ovšem podle kvalifikované skutkové podstaty („...jako člen organizované skupiny“). Současné ustanovení § 40 odst. 3 však pachatele, jež významně přispěli k objasnění trestné činnosti spáchané organizovanou skupinou, nijak nezvýhodňuje. Navrhovaná úprava má umožnit moderaci trestu odnětí svobody i u pachatelů, kteří přispějí mimořádným způsobem k objasnění zvláště závažného trestného činu (§ 41 odst.2 trestního zákona) spáchaného členy organizované skupiny nebo umožní zabránit dalšímu páchání takového trestného činu. Trest bude moci být moderován stejným způsobem jako u osob, které přispějí k objasnění trestné činnosti spáchané ve prospěch zločinného spolčení.

Toto ustanovení má zlepšit motivaci pachatelů pro spolupráci s orgány činnými v trestním řízení v těch případech, kdy nebude využito ustanovení trestního řádu o přerušování trestního stíhání, ale soud se při ukládání trestu rozhodne určitým způsobem ohodnotit spolupráci pachatele s orgány činnými v trestním řízení.

Čl. II, bod 2.:

V navrhovaném § 40 odst. 4 jsou konstruovány důvody pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby u spolupracujícího

obviněného, což navazuje na úpravu, která se zavádí do trestního řádu (viz. výše).

V Praze dne 20. října 2004

Radim Turek, v.r.
Antonín Sed'a, v.r.
Břetislav Petr, v.r.
Stanislav Křeček, v.r.
Karel Šplíchal, v.r.
Karel Černý, v.r.
Pavel Hönig, v.r.
Petr Ibl, v.r.

**PLATNÉ ZNĚNÍ ČÁSTI TRESTNÍHO ZÁKONA S VYZNAČENÍM
NAVRHOVANÝCH ZMĚN**

§ 40

Mimořádné snížení trestu odnětí svobody

(1) Má-li soud vzhledem k okolnostem případu nebo vzhledem k poměrům pachatele za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody tímto zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze účelu trestu dosáhnout i trestem kratšího trvání, může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby tímto zákonem stanovené.

(2) Soud může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby též tehdy, jestliže odsuzuje pachatele za přípravu k trestnému činu nebo za pokus trestného činu a má vzhledem k povaze a závažnosti přípravy nebo pokusu za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody tímto zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze účelu trestu dosáhnout i trestem kratšího trvání.

(3) Soud může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby též tehdy, jestliže odsuzuje pachatele, který významně přispěl k objasnění **zvláště závažného trestného činu spáchaného organizovanou skupinou nebo napomohl zabránit takovému trestnému činu, který jiný v rámci organizované skupiny připravoval nebo se o něj pokusil, anebo jestliže odsuzuje pachatele, který významně přispěl k objasnění trestné činnosti spáchané ve prospěch zločinného spolčení nebo napomohl zabránit trestné činnosti, kterou ve prospěch zločinného spolčení jiný připravoval nebo se o ni pokusil, jestliže vzhledem k možnostem nápravy pachatele a povaze jím spáchané trestné činnosti má za to, že účelu trestu lze dosáhnout i trestem kratšího trvání.**

(4) Soud může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby také spolupracujícímu obviněnému, který splnil podmínky podle zvláštního zákona.

- (5) Při snížení trestu odnětí svobody podle odstavců 1 až (3) 4 nelze uložit trest
- a) pod pět let, činí-li dolní hranice trestní sazby odnětí svobody alespoň dvanáct let,
 - b) pod tři léta, činí-li dolní hranice trestní sazby odnětí svobody alespoň osm let,
 - c) pod jeden rok, činí-li dolní hranice trestní sazby odnětí svobody alespoň pět let.

(5) Má-li soud vzhledem k poměrům osoby blízké věku mladistvých nebo okolnostem případu za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody stanovené trestním zákonem bylo pro ni nepřiměřeně přísné a že lze účelu trestu dosáhnout trestem kratšího trvání, může trest odnětí svobody uložit v rámci trestní sazby snížené o jednu čtvrtinu; to neplatí u zvláště závažných trestných činů, kde se užije nesnížených sazeb trestu odnětí svobody.